

میرزای شیرازی؛ عالمی که با یک جمله، یک امپراتوری را شکست داد

به گزارش شبکه اطلاع رسانی هرمز؛ نامش «سیدمحمدحسن حسینی شیرازی» و زاده شیراز بود و مشهور به «میرزای بزرگ». همه عمرش را به تحصیل و تهذیب گذراند و حدود ۳۰ سال هم در دوره قاجار در نجف و سامرا مرجع عام شیعیان بود.

میرزای شیرازی وقتی شاگرد بود، این‌جور شاگردی بود در مجلس درس «شیخ انصاری» بزرگ که گفته‌اند: «در درس شیخ انصاری کم سخن می‌گفت و معروف است که هنگام سخن‌گفتن صدایش به قدری آرام بود که شیخ برای شنیدن آن ناچار به سمت او خم می‌شد و شاگردان را امر به سکوت کرده و می‌گفت: جناب میرزا سخن می‌گوید» و وقتی مجتهد بود در میان مردم، این‌جور مجتهدی بود که نقل شده است: «یکی از آقایان می‌گفت که من سه برخورد با میرزای شیرازی داشتم؛ یک‌دفعه با یکی از همشهری‌ها نزد میرزای شیرازی رفتیم. در آن برخورد میرزا تمام‌قد برای ما بلند شد. یک‌مرتبه خصوصی نزد میرزا رفتم. ایشان یک یا الله گفت و نشستیم. یک‌بار هم در درس شرکت کردم و ایشان اصلاً متوجه من نشد. میرزا به تناسب سه موقعیت سه برخورد مختلف داشت. ایشان برای حفظ احترام ما پیش همشهری‌ها تمام‌قد بلند شد، ولی در درس هیچ‌گونه توجهی نکرد».

وقتی هم مرجع عام شیعیان بود این‌طور بود که تیغ تیز کشید بر ستم استعمار و حکم تحریم تنباکو را داد؛ «الیوم استعمال تنباکو و توتون بای نحو کان در حکم محاربه با امام زمان (عج) است».

عکسی یگانه از «میرزای شیرازی» هنگام اقامه نماز جماعت در عراق

مردم با خون خود بازی نکنند!

فتوای میرزای شیرازی «قرارداد رژی» را باطل کرد؛ قراردادی که ناصرالدین قاجار و اطرافیان‌ش رشوه گرفتند و بستند و انحصار تجارت توتون و تنباکوی ایران را برای ۵۰ سال داد به «جرالد تالبوت» که

از نزدیکان دولت انگلیس بود و شرکت «رژی تالبوت» را هم برای همین کار درست کرده بود با حضور سرمایه‌داران انگلیسی و با حمایت کامل دولت انگلیس. آن هم در روزگاری که توتون و تنباکو، تجارتی عمده در ایران بود و حدود ۲۰۰ هزار نفر به کشت و خرید و فروش آن اشتغال داشتند.

صدای اعتراض‌ها بلند شد و «ناظم‌الاسلام کرمانی» در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» نوشته است: «در سنه ۱۳۰۹ [قمری] کمپانی رژی امتیاز دخانیات را از ناصرالدین شاه گرفت... و در عوض چند کرور به شاه و درباریان داد... بزرگان ایران از علماء و غیرهم بر معایب و وخامت این عمل واقف شدند که امروز دخانیات محدود شد فردا نمک و روز دیگر هیزم و ذغال و آب و غیره و به‌ازای آن مبالغی گرفته خواهد شد و صرف آبادی مملکت نخواهد شد یا تفاوت موجب فلان شاهزاده است، ملت متضرر شده و نفع را خارجه برده و بر مملکت هم تسلط و نفوذ تامی حاصل خواهند کرد».

تجارت توتون و تنباکو در دوره قاجار تجارتی بزرگ در ایران محسوب می‌شد

پس از علنی شدن مفاد قرارداد رژی، شهرهای بزرگ ایران شلوغ شد و هر روز صدای اعتراض بلند بود و شاه قاجار هم تلگراف زده بود که: «بی‌جهت عالم آسوده را آشفته نکنید و مردم با خون خود بازی نکنند و آسوده مشغول دعاگویی و رعیتی باشند».

همین‌طور بود تا اینکه فتوای میرزا رسید و آن شد که اغلب ایرانیان می‌دانند: «با صدور این فتوا، مردم از همه اصناف، و حتی اقلیت‌های مذهبی مبارزه سیاسی علیه این قرارداد را یک وظیفه شرعی و تکلیفی الهی دانستند و قلیان‌ها را شکسته و توتون و تنباکو را به آتش کشیدند. حرم‌سرای شاه نیز از استعمال دخانیات پرهیز کردند».

این چنین شد که قرارداد رژی لغو شد و نخستین مقاومت مردم ایران در برابر استعمار در تاریخ معاصر با پیروزی عجیب شد.

عکسی از تجار یک شرکت تنباکوی خارجی در ایران در دوره قاجار

قدرت فتوا

امام خمینی (ره) روایتی روشن‌گر از واقعه تحریم تنباکو دارند و میرزای شیرازی را «عقل بزرگ متفکر» نامیده و فرموده‌اند: «قضیه تنباکو در زمان مرحوم میرزا به این‌ها فهماند که با یک فتوای یک آقای که در یک ده در عراق سکونت دارد یک امپراتوری را شکست داد و سلطان وقت هم با همه کوششی که کرد برای اینکه حفظ کند آن قرارداد را، نتوانست حفظ بکند و مردم ایران قیام کردند و شکستند آن پیمانی که آن‌ها داشتند».

و این هم تعبیری دیگر از امام خمینی (ره) درباره میرزای شیرازی و آن فتوای تاریخی: «یک سطر... نوشت و همه قوای خارج و داخل نتوانستند در مقابل این یک سطر... استقامت کنند. آن، مرحوم میرزای بزرگ بود - رحمه‌الله - که در سامره... تحریم کرد تنباکو را. برای اینکه تقریباً ایران را در اسارت گرفته بودند به... واسطه قرارداد تنباکو. و ایشان یک سطر نوشت که تنباکو حرام است. و... حتی بستگان خود آن جائر هم و حرمسرای خود آن جائر هم ترتیب اثر... دادند به آن فتوا و قلیان‌ها را شکستند. و در بعضی جاها تنباکوهایی که... قیمت زیاد داشت در میدان آوردند و آتش زدند... این‌ها دیدند که یک... روحانی پیرمرد... یک کلمه می‌نویسد و یک... ملت قیام می‌کند و قراردادی که مابین شاه جائر و انگلیسها بوده است، به... هم می‌زند، و یک قدرت این‌طوری دارد روحانیت».

فتوای تحریم تنباکو به دربار قاجار هم رسید و مشهور است که شاه و شاهزادگان دیگر از کسی قلیان طلب نمی‌کردند؛ چون می‌دانستند دستورشان اطاعت نمی‌شود!

می‌گویند برخی کلمات می‌کشند و برخی کلمات زنده می‌کنند و این، قدرت کلام است در برابر دل‌ها و جان‌های آدمیان. و کلام میرزا احیاگر قدرت مردم بود در برابر سلطه ناکاران. میرزای شیرازی حدود ۳ سال پس از واقعه تنباکو درگذشت و پیکرش در حرم علی‌بن‌ابیطالب (ع) به خاک سپرده شد؛ آن شیرمرد که با یک جمله امپراتوری زمانه را شکست داد در جوار شیر خدا آرام گرفت.

متن فتوای تحریم تنباکو؛ سند یک مقاومت مردمی پیروزمند در برابر استعمار و نفوذ انگلیس

امروز در تاریخ مناسبت‌های دیگری هم هست

امروز ۲۹ آذر مصادف با ۲۰ دسامبر میلادی و ۱۵ جمادی‌الاول هجری قمری در تقویم تاریخ، مناسبت‌های دیگری هم دارد.

– ولادت حضرت امام زین‌العابدین (ع) به روایتی در سال ۳۸ قمری
– رحلت عالم ربانی آیت‌الله «آقا نجفی همدانی» در سال ۱۴۱۷ قمری
– درگذشت «جان اشتاین‌بک» رمان‌نویس معروف آمریکایی در سال ۱۹۶۸ میلادی

– حمله نظامی نیروهای آمریکا به کشور پاناما در سال ۱۹۸۹ میلادی
– درگذشت «ابوالحسن صبا» موسیقی‌دان معاصر در سال ۱۳۳۶ شمسی
– درگذشت آیت‌الله «حسینعلی منتظری» از روحانیون مبارز علیه رژیم پهلوی در سال ۱۳۸۸ شمسی

انتهای پیام/